

Úspěch a nesplněné domácími úkoly

Pět let členství v NATO uteklo jako voda. Svět se ovšem změnil a my s ním. Letošní vstup do EU jen potvrzuje, že se české země staly součástí západního světa. Prvým krokem k uznání tohoto faktu byl právě vstup do NATO. Šlo o krok historický. Naše příslušnost k západu totiž nebyla uznána ani v Mnichově, ani v Jaltě, ani později, kdy jsme již ztratili kontrolu nad tím, co se s námi děje.

Masivní rozšíření EU by nebylo možné bez předchozího zajištění stability a bezpečnosti střední Evropy v NATO. Zasloužili jsme se i my, demontáží Varšavského paktu a odsunem Rusů z Evropy. Základní logika je jasná: napřed bezpečnost, pak prosperita a pohodlí, nechceme-li přijít o svobodu, demokracii a samostatnost. A neplatí opak: v roce 1938 jsme byli bohatí a nebylo to k ničemu.

A oponuji dnes módnímu salónnímu antiamerikanismu: Amerika pomohla při vzniku Československa v roce 1918, a pomohla otevřít dveře Západu o 80 let později, proti pohodlnosti Evropanů, proti jejich notorickým ohledům na mimoevropské Rusko, i proti jejich pochybnostem o způsobilosti střední a východní Evropy.

Nesplnila se žádná katastrofická vize, které rozšíření NATO provázely: Rusko neztratilo zájem o bezpečnostní spolupráci, nespustila se nová železná opona, rozšířilo se pásmo stability tak, že EU přijme 10 zemí. Rozšíření NATO nestálo astronomické peníze, naopak pokračovalo snižování výdajů na obranu až do útoků na USA. NATO se neuzavřelo, dále se rozšiřuje, stabilizuje země jihovýchodní Evropy a prohlubuje spolupráci s Ukrajinou. Jeho vnitřní problémy spíše vyplývají ze změny strategického kontextu, než z rozšiřování počtu členských zemí. I největší kritici členství v NATO by dnes těžko našli argumenty proti takovému rozšíření stabilní Evropy. I proto se naše členství v NATO těší masivní podpoře obyvatel, i proto se NATO lidem jeví jako potřebný nástroj mezinárodní bezpečnosti.

NATO vojensky zastavilo válku na Balkáně po úplném selhání mezinárodních organizací, práva a diplomacie. Neutralizovalo region tak, že další vojenský konflikt z Balkánu nehrozí. Stále více viníků stojí před tribunálem, budoucnost balkánských zemí závisí na jejich schopnosti demokracie. Kdo ji zvládne, dojde do EU, kdo ne, zůstane v korupci a zaostalosti, ale v míru.

Na nic si nezvykáme tak rychle, jako na bezpečí, na nic nezapomínáme snadněji, než na to, že bezpečnost je trvalé úsilí i v NATO. Kromě zajištění „tvrdé bezpečnosti“, nám přivodilo NATO i nové potíže. Nejvýraznější jsou dvě, schopnost české politiky konzistentně a cílevědomě jednat a obstát v dnešní složité globální bezpečnostní tektonice světa, a schopnost naší armády dosáhnout potřebné výkonnosti a dostát závazkům kolektivní obrany.

Členství v NATO českou politiku katapultovalo ke stolu, kde se řeší vážné vojenské a obranné problémy. Chybí nám k tomu nadále kvalitní příprava, zázemí, dostatek informací a – po letech nesvéprávnosti - i zkušeností. Chybí nám domácí dialog, schopnost politiků kvalifikovaně rozhodnout a rozhodnutí uskutečnit. Neumíme vést otevřený dialog s občany o bezpečnostních výzvách dnešního světa. Po kolapsu české politiky při kosovské operaci, je nejobtížnější situace dnes, kdy nám chybí konsensus i připravenost podílet se na globální bezpečnosti, včetně účasti ve vojenských operacích. Chybí konsensus o našich zájmech ve strategickém dialogu mezi Evropou a USA, pokud jde o evropské obranné kapacity i pokud jde o budoucnost NATO samého.

Roztříštěnost přístupů v zahraniční a bezpečnostní politice i absence strategické shody, blokuje jakékoli vážnější rozhodnutí obranného charakteru a snižují předvídatelnost našeho jednání. Nedůslednost exekutivy i laxnost parlamentu v tom, jak se využívají enormní prostředky na obranu, umožňují svévolné chování armády v akvizicích zbraňových systémů i v rozhodování o zahraničních vojenských misích. Tyto problémy profesionalizace armády nevyřeší. I profesionální armáda může být k ničemu a chovat se svévolně, bez demokratické

kontroly a strategického směřování. Díky NATO rezignovala naše armáda na samostatnou obranu země. Nic dalšího užitečného zatím nevytvořila.

NATO nám i regionu přineslo historicky bezprecedentní bezpečnost a změnu mezinárodní pozice. Jediné co nedokázalo, překonat naši nezralost pokud jde o kvalifikované a demokratické mechanismy, jejichž pomocí se členství proměňuje v efektivní a konzistentní bezpečnostní politiku, včetně praktického využití ozbrojených sil a výdajů na obranu. Zde na výsledky teprve čekáme a budeme čekat, dokud se sebou něco sami neuděláme.

Ivan Gabal